

1 Sarcina probei

1.1 Care sunt regulile privind sarcina probei?

În principiu, fiecare parte trebuie să prezinte toate argumentele de fapt care justifică aplicarea acestora (dovada afirmațiilor formulate – *Behauptungslast*) și să furnizeze probe corespunzătoare [articolul 226 alineatul (1) și articolul 239 alineatul (1) din Codul austriac de procedură civilă (*Zivilprozessordnung*)]. În cazul în care faptele unei cauze rămân neclare (o situație *non liquet*), instanța trebuie să ia totuși o decizie. În astfel de cazuri, se aplică normele privind sarcina probei. Fiecare parte are sarcina probei în vederea asigurării că toate condițiile normelor favorabile sunt îndeplinite. În condiții normale, reclamantul trebuie să prezinte toate faptele aduse în sprijinul cererii, iar pârâtul trebuie să prezinte toate faptele care justifică obiecțiile sale. De asemenea, reclamantul are sarcina de a dovedi că cerințele procedurale sunt îndeplinite.

1.2 Există reguli privind exceptarea anumitor fapte de la sarcina probei? În ce situații? Există posibilitatea de a prezenta probe pentru a dovedi că o anumită prezumție legală nu este valabilă?

Faptele care sunt semnificative pentru hotărâre trebuie dovedite, cu excepția cazului în care acestea sunt exceptate de la sarcina probei. Nu este necesară dovedirea faptelor care au fost recunoscute (articolele 266 și 267 din Codul de procedură civilă), a faptelor evidente (articolul 269) sau a faptelor care fac obiectul prezumției legale (articolul 270).

O faptă recunoscută este o faptă pe care o parte o acceptă ca reprezentând o cerere corectă formulată de partea adversă. Curtea trebuie, în principiu, să accepte o faptă recunoscută ca fiind corectă și să ia decizia fără o examinare suplimentară.

O faptă este evidentă dacă este de notorietate (cunoscută sau perceptibilă în mod fiabil în orice moment de un număr mare de persoane) sau cunoscută de instanță (cunoscută de instanța de judecată pe baza concluziilor sale oficiale sau reieșind în mod clar din dosare).

În momentul pronunțării hotărârii, instanța trebuie, *ex officio*, să ia în considerare faptele evidente; acestea nu trebuie reclamate sau dovedite.

O prezumție legală rezultă direct din lege și are efect de inversare a sarcinii probei. Partea adversă a părții care beneficiază de o astfel de prezumție trebuie să furnizeze probe care să demonstreze contrariul. Aceasta trebuie să demonstreze că, în ciuda existenței unui temei pentru o prezumție legală, faptele sau situația legală care fac obiectul prezumției nu există.

1.3 În ce măsură instanța trebuie să aibă certitudinea cu privire la un fapt pentru a-și întemeia hotărârea pe existența aceluiași fapt?

Scopul procedurii judiciare este de a convinge judecătorul cu privire la o faptă. În general, o „probabilitate importantă” trebuie să fie asumată, nefiind necesară o „siguranță absolută” pentru a convinge judecătorul.

Gradele probelor standard sunt stabilite prin lege sau jurisprudență, crescând de la „probabilitate importantă” la „probabilitate care se apropie de limita certitudinii” sau reducându-se la „probabilitate covârșitoare”. În acest din urmă caz, o probă satisfăcătoare sau un certificat este suficient(ă) ca standard al probei în temeiul articolului 274 din Codul de procedură civilă. Proba *prima facie* conduce, de asemenea, la o reducere a standardului probei și joacă un rol în depășirea dificultăților legate de furnizarea de probe în cadrul acțiunilor în despăgubire. În cazul în care există un curs tipic de evenimente pentru care experiența de viață sugerează o legătură causală sau o neglijență specifică, aceste condiții sunt considerate dovedite pe baza faptului că reprezintă o probă *prima facie* chiar în cazuri individuale.

2 Strângerea probelor

2.1 Pentru strângerea probelor este întotdeauna necesar ca una dintre părți să facă o cerere în acest sens sau în anumite cazuri judecătorul poate dispune, de asemenea, din proprie inițiativă, strângerea de probe?

Probele pot fi colectate de către instanță din oficiu sau la cererea unei părți. În cadrul unei proceduri cu o natură pur investigativă (în cazul în care se solicită instanței să stabilească din oficiu faptele decisive ale cauzei), nu este necesară o cerere formulată de părți. În procedura standard prevăzută în Codul austriac de procedură civilă, judecătorii au posibilitatea de a colecta din oficiu orice probă care se preconizează că poate clarifica faptele materiale (articolul 183 din Codul de procedură civilă). Judecătorul poate instrui părțile să prezinte documente, să solicite efectuarea unei inspecții la fața locului sau un control sub formă de avize ale experților sau o audiere a părților. Cu toate acestea, documentele doveditoare pot fi prezentate numai dacă cel puțin una dintre părți a făcut trimitere la acestea; documentele doveditoare nu trebuie să fie admise, nici martorii audiați, dacă acest lucru este contestat de ambele părți. În toate celelalte cazuri, probele sunt colectate în baza cererii privind obținerea de probe de către una dintre părți.

2.2 În cazul în care cererea uneia dintre părți cu privire la strângerea de probe este aprobată, care sunt etapele următoare?

În principiu, probele sunt colectate în cadrul procedurii orale. Pe parcursul reuniunii „pregătitoare” (articolul 258 din Codul de procedură civilă), calendarul proceselor este stabilit în comun de instanță și de părți și/sau de reprezentanții acestora, acesta incluzând și un calendar pentru colectarea de probe. Totuși, dacă este necesar, poate fi organizată, în orice moment, o dezbateri ulterioară privind evoluția procedurii. După colectarea de probe, rezultatul este dezbătut cu părțile (articolul 278 din Codul de procedură civilă). În principiu, probele trebuie să fie colectate direct de judecătorul care va decide asupra cauzei. În cauzele care sunt în mod expres acoperite de lege, probele pot fi colectate, de asemenea, prin intermediul procedurii de asistență judiciară reciprocă. Părțile trebuie citate în scopul obținerii de probe, acestea având diferite drepturi legate de participare, precum dreptul de a adresa întrebări martorilor și experților. Probele sunt întotdeauna colectate de instanță din oficiu, în principiu chiar dacă, în ciuda citării, părțile nu sunt prezente.

2.3 Care sunt situațiile în care instanța poate respinge cererea uneia dintre părți de strângere de probe?

O cerere formulată de o parte vizând obținerea de probe trebuie respinsă dacă instanța consideră că este irelevantă [articolul 275 alineatul (1) din Codul de procedură civilă] sau dacă aceasta este depusă cu intenția de a întârzia procedura [articolul 178 alineatul (2), articolul 179 și articolul 275 alineatul (2) din Codul de procedură civilă]. De asemenea, este posibil să se stabilească un termen pentru obținerea de probe care poate întârzia procedura [articolul 279 alineatul (1) din Codul de procedură civilă]. După expirarea acestui termen, cererea vizând obținerea de probe poate fi respinsă. Aceasta poate fi respinsă, de asemenea, dacă nu este necesară, deoarece instanța a fost deja convinsă sau dacă nu este necesară demonstrarea faptei sau dacă obținerea de probe este interzisă. Atunci când obținerea de probe generează costuri (de exemplu, expertize), trebuie obținută o plată în avans din partea părții solicitante. Dacă până la termenul-limită stabilit această plată nu este efectuată, probele pot fi puse la dispoziție doar la o dată ulterioară, dacă acest lucru nu va cauza o întârziere a procedurii.

2.4 Care sunt diferitele mijloace de probă?

Codul austriac de procedură civilă prevede cinci mijloace „clasice” de probă: documente (articolele 292-319), mărturiile martorilor (articolele 320-350), expertizele (articolele 351-367), inspecția la fața locului (articolele 368-370) și audierea părților (articolele 371-383). În principiu, orice sursă de informații poate fi admisă în cadrul elementelor de probă, aceasta urmând a fi clasificată conform unuia dintre mijloacele de probă sus-menționate, în funcție de forma pe care o adoptă.

2.5 Care sunt metodele de obținere de probe de la martori? Acestea diferă de metodele folosite pentru obținerea de probe de la experții martori? Care sunt normele în ceea ce privește depunerea probelor scrise și avizele/rapoartele experților?

Martorii sunt audiați în mod individual în absența martorilor care urmează să fie audiați ulterior. Acest lucru îi împiedică să-și influențeze mărturiile reciproc. În cazul în care mărturia martorilor este contradictorie, aceștia trebuie să fie audiați concomitent. Audierea martorilor începe cu o interogare generală pentru a stabili dacă aceștia sunt descalificați de la depunerea unei depoziii din orice motiv, dacă au dreptul de a păstra tăcerea sau dacă există factori care îi împiedică să depună jurământ. După ce un martor a fost sfătuit să spună adevărul și a fost informat cu privire la consecințele prevăzute de dreptul penal pentru furnizarea de informații false, începe audierea efectivă, martorului solicitându-i-se să furnizeze datele sale personale de identificare. Apoi, martorul este interogată cu privire la cauza propriu-zisă. Părțile pot lua parte la audierea martorilor și, cu acordul instanței, pot adresa întrebări martorilor. Judecătorul poate respinge întrebările neadekvate. Martorii trebuie în principiu să fie audiați în mod direct în fața unei instanțe de judecată. Cu toate acestea, în anumite condiții, este posibilă audierea martorilor prin intermediul asistenței judiciare reciproce (articolul 328 din Codul de procedură civilă).

Se consideră că experții chemați ca martori „asistă” instanța. În timp ce martorii oferă mărturii referitoare la fapte, martorii experți furnizează cunoștințe pe care judecătorii nu le pot deține. Expertiza trebuie în principiu să fie obținută în mod direct în fața unei instanțe de judecată. De asemenea, un martor expert poate fi citat de către judecător, din oficiu, fără restricții. Experții chemați ca martori trebuie să-și prezinte concluziile și un raport. Martorii experți trebuie să furnizeze un raport verbal pe parcursul audierii orale. Rapoartele scrise trebuie să fie explicate de martorii experți pe durata audierii orale dacă una dintre părți solicită acest lucru. Concluziile și raportul trebuie să fie bine întemeiate. Rapoartele private nu sunt considerate rapoarte de expertiză în sensul Codului de procedură civilă. Acestea au statutul de documente private.

Dreptul austriac nu permite desfășurarea procedurilor în întregime în scris. Cu toate acestea, având în vedere faptul că mijloacele de probă nu sunt limitate în niciun fel, există posibilitatea ca martorii să își depună mărturiile în scris. Cu toate acestea, declarațiile furnizate în scris de martori sunt tratate ca documente doveditoare și fac obiectul unei evaluări independente de către instanță. În cazul în care instanța consideră necesar, martorul trebuie să se prezinte în fața instanței, cu excepția cazului în care ambele părți ridică obiecții cu privire la audierea respectivului martor.

2.6 Unele mijloace de probă au o forță probantă mai mare decât celelalte?

Se aplică principiul „liberei evaluări a probelor” (articolul 272 din Codul de procedură civilă). Evaluarea probelor înseamnă analiza rezultatelor probelor de către judecător. În realizarea acestei evaluări, judecătorii nu sunt obligați prin norme statutare cu privire la probe, însă trebuie să judece în conformitate cu convingerea lor personală dacă probele sunt suficiente sau nu. Nu există o ierarhie aplicabilă mijloacelor de probă. Probele scrise sunt considerate documente doveditoare, cu excepția cazului în care acestea reprezintă o expertiză. Documentele publice emise în Austria sunt presupuse a fi autentice, adică se presupune că ele pot fi într-adevăr atribuite emitentului indicat. De asemenea, acestea reprezintă o dovadă completă a corectitudinii conținutului. Atât timp cât sunt semnate, documentele private sunt, de asemenea, pe deplin acceptate ca probe potrivit cărora declarațiile pe care le conțin au fost formulate de persoana care le-a semnat. Acuratețea acestora face întotdeauna obiectul unei libere evaluări a probelor.

2.7 Pentru dovedirea anumitor fapte, sunt obligatorii anumite tipuri de probă?

Codul austriac de procedură civilă nu necesită tipuri specifice de probe care să fie luate în considerare în cauze specifice. Valoarea cererii nu influențează alegerea mijlocului de probă.

2.8 Martorii au prin lege obligația de a depune mărturie?

Martorii au obligația de a se prezenta în fața instanței, de a oferi mărturie și, dacă li se solicită, de a depune jurământ. În cazul în care un martor citat în mod legal nu se prezintă la audierea orală fără motive suficiente, instanța trebuie mai întâi să aplice o amendă administrativă și, în cazul în care acesta nu se prezintă la audiere a doua oară, să solicite aducerea acestuia la audiere cu forță. Dacă un martor refuză să depună mărturie, fără a oferi un motiv în acest sens sau oferă un motiv nejustificat pentru refuzul său de a depune mărturie, acesta poate fi obligat să depună mărturie. Depunerea de mărturie false de către un martor în fața unei instanțe va avea ca rezultat urmărirea penală.

2.9 În ce cazuri poate un martor refuza să depună mărturie?

În cazul în care există motive pentru a refuza furnizarea de probe (articolul 321 din Codul de procedură civilă), martorul are dreptul de a refuza să răspundă la o întrebare sau la întrebări individuale. Nu există dreptul deplin de a refuza furnizarea de probe. Astfel de motive sunt calomnierea sau riscul urmării penale pentru martor sau pentru o persoană apropiată acestuia, un dezavantaj financiar direct pentru aceleași persoane, obligații de a păstra tăcerea recunoscute de stat, obligația avocaților, a unui organism reprezentativ statutar sau a unei asociații profesionale capabile să încheie contracte colective de a păstra tăcerea în ceea ce privește aspectele legate de muncă și de securitatea socială, posibila divulgare de secrete artistice sau de afaceri și utilizarea unui drept de vot care a fost declarat secret prin lege. Instanța trebuie să informeze martorii cu privire la aceste motive înainte ca aceștia să fie audiați. Martorii care doresc să își exercite dreptul de a păstra tăcerea trebuie să-și expună motivele.

2.10 Persoana care refuză să depună mărturie poate fi sancționată sau obligată să depună mărturie?

Instanța trebuie să decidă dacă refuzul unui martor de a depune mărturie este legal. Martorii care refuză să depună mărturie fără a oferi un motiv sau oferind motive pe care instanța le consideră nejustificate pot fi obligați să depună mărturie (articolul 354 din Codul de executare – *Exekutionsordnung*). Acest lucru se poate realiza prin intermediul amenzilor sau, într-o măsură limitată, prin privare de libertate. Acești martori sunt, de asemenea, răspunzători față de părți pentru orice prejudiciu adus ca urmare a refuzului lor nejustificat de a depune mărturie.

2.11 Există persoane cărora nu li se poate cere să depună mărturie?

Probele nu pot fi obținute de la persoane care nu au avut sau care nu au capacitatea de a depune mărturie cu privire la faptele care trebuie dovedite sau de a comunica faptele la care au fost martori. Acestea sunt considerate ca având o incapacitate fizică „absolută” de a depune mărturie [articolul 320 alineatul (1) din Codul de procedură civilă]. În ceea ce privește minorii sau persoanele bolnave mintal, instanța trebuie să decidă de la caz la caz dacă aceștia (acestea) nu au capacitatea de a depune mărturie. În cazul în care persoana care urmează să fie audiată este un minor, instanța poate, în urma unei cereri sau *ex officio*, să renunțe total sau parțial la audiere în cazul în care aceasta ar pune în pericol bunăstarea minorului, ținând seama de maturitatea psihică a acestuia, de obiectul audierii și de relația acestuia cu părțile aflate în litigiu [articolul 289b alineatul (1) din Codul de procedură civilă]. Această regulă se aplică, de asemenea, în procedurile necontencioase [articolul 35 din Legea privind procedurile necontencioase (*Außerstreitgesetz*)]. De asemenea, există trei cazuri de incapacitate „relativă” de a depune mărturie [articolul 320 alineatele (2)-(4) din Codul de procedură civilă]: reprezentanții cultelor religioase cu privire la informațiile care le-au fost oferite în confesional sau care sunt supuse secretului confesional conform funcției lor, funcționarii de stat cu privire la informațiile confidențiale legate de exercitarea funcțiilor lor (în cazul în care nu este prevăzută o excepție în acest sens) și mediatorii cu privire la informațiile care le-au fost încredințate sau pe care le-au obținut în alt mod pe parcursul medierii.

2.12 Care este rolul judecătorului și al părților în audierea unui martor? În ce situații martorul poate fi audiat prin intermediul videoconferinței sau prin alte mijloace tehnice?

Instanța trebuie să adreseze martorilor întrebări adecvate cu privire la faptele care trebuie demonstrate prin mărturia lor și cu privire la circumstanțele în care au obținut respectivele informații. Părțile pot participa la audierea martorilor și, cu acordul instanței, le pot adresa întrebări cu scopul de a clarifica sau de a completa mărturiile acestora. Judecătorul poate respinge întrebările neadecvate. Mărturiile martorilor trebuie să fie înregistrate în conținutul lor esențial sau, dacă este necesar, trebuie să fie înregistrate textual. Înregistrările video și audio și datele stocate pe acestea sunt în general considerate obiecte ale inspecției. Proba prin inspecție este rezultatul percepției senzoriale directe a caracteristicilor sau condițiilor referitoare la elemente de către instanță. Cu toate acestea, pe baza principiului că probele trebuie obținute direct, astfel de probe sunt admisibile numai dacă probele directe (de exemplu, un martor) nu sunt disponibile. În principiu, audierea martorilor cu ajutorul tehnologiei video este posibilă și ar trebui utilizată în locul audierii atunci când sunt executate cereri de asistență judiciară reciprocă din motive legate de economia procesului. Începând cu 2011, toate instanțele au fost echipate cu instalații pentru videoconferințe.

În cazul în care obiectul procedurilor civile este legat de proceduri penale, audierea părților care sunt victime în aceste proceduri penale în sensul articolului 65 alineatul (1) litera (a) din Codul de procedură penală (*Strafprozessordnung*) trebuie să limiteze, la cererea acestora, participarea părților și a reprezentanților acestora la procedură într-un mod care să le permită părților care sunt victime să urmărească audierea cu ajutorul unor echipamente tehnice de transmitere a imaginilor și a sunetului și să își exercite dreptul de a pune întrebări fără a fi prezente la audiere. În cazul în care victima este minoră, un expert potrivit trebuie să efectueze interogatoriul legat de procedura penală [articolul 289a alineatul (1) din Codul de procedură penală]. Instanța poate, la cerere, să audieze o persoană în modul descris la alineatul (1) dacă, în lumina elementelor de probă în cauză sau a implicării personale, nu i se poate pretinde în mod rezonabil persoanei audiate să facă o declarație în prezența părților la procedură și a reprezentanților acestora [articolul 289a alineatul (2) din Codul de procedură civilă]. Instanța poate, la cerere sau *ex officio*, să solicite efectuarea audierii în modul descris la articolul 289a alineatul (1) din Codul de procedură civilă și, dacă este necesar, de către un expert potrivit, chiar dacă bunăstarea minorului nu ar fi compromisă de audierea propriu-zisă, însă organizarea audierii în prezența părților sau a reprezentanților acestora i-ar afecta bunăstarea minorului, ținând seama de maturitatea psihică a acestuia, de obiectul audierii și de relația acestuia cu părțile aflate în litigiu [articolul 289b alineatul (2) din Codul de procedură civilă]. Articolele 289a și 289b din Codul de procedură civilă se aplică și în procedurile necontencioase (articolul 35 din Legea privind procedurile necontencioase).

3 Evaluarea probelor

3.1 Când probele nu au fost obținute legal de către una dintre părți, există restricții pentru instanță în ceea ce privește luarea în considerare a acestor probe în formularea hotărârii?

În cazul în care una dintre părți încalcă o obligație contractuală, o dispoziție de drept privat sau principiile de moralitate acceptate pentru a obține probe, instanța poate admite și evalua dovezile, însă partea în cauză va fi totuși obligată să plătească compensații. În cazul în care, pentru a obține probe, partea încalcă o dispoziție de drept penal care protejează drepturile și libertățile fundamentale prevăzute de Constituție (vătămare corporală, răpire sau constrângerea unui martor pentru a-l obliga să depună mărturie), probele obținute în acest mod sunt inadmisibile și nu trebuie să fie acceptate de instanță. În cazul în care există îndoieli cu privire la comiterea sau necomiterea unei infracțiuni penale, instanța poate suspenda procedura civilă până la pronunțarea unei hotărâri definitive în cadrul procedurii penale. În cazul în care infracțiunea penală comisă cu scopul obținerii de probe nu aduce atingere drepturilor și libertăților fundamentale prevăzute de Constituție, partea în cauză este considerată răspunzătoare din punct de vedere penal, dar probele nu sunt neadmisibile. Numai probele obținute ilegal, care au afectat atribuția instanței de a stabili adevărul, subminând astfel posibilitatea de a garanta faptul că instanța va putea pronunța o hotărâre corectă și reală, sunt inadmisibile.

3.2 În calitate de parte într-o cauză, propria mea declarație va conta ca probă?

Audierea părților reprezintă, de asemenea, probe. La fel ca martorii, părțile au datoria de a participa, de a depune mărturie și jurământ. Cu toate acestea, părțile nu pot fi obligate să se prezinte sau să depună mărturie în instanță. Orice situație de neprezentare a unei părți la procedură sau de refuz de a depune mărturie în instanță, care nu este justificată, trebuie judecată de instanță ținând cont de toate circumstanțele. Numai în ceea ce privește procedurile legate de paternitate sau de divorț este posibilă obligarea părților de a se prezenta în fața instanței. Refuzul unei părți de a spune adevărul (spre deosebire de cazul martorilor) nu reprezintă o infracțiune decât în cazul în care declarația falsă este oferită sub jurământ. Audierea părților poate fi solicitată de judecătorii din oficiu.

4 În conformitate cu articolul 2 alineatul (1) din Regulamentul privind obținerea de probe, acest stat membru a specificat alte autorități care sunt competente să obțină probe în scopul procedurilor judiciare în materie civilă sau comercială în temeiul regulamentului? În caz afirmativ, în cadrul căror proceduri au competența de a obține probe? Acestea pot doar solicita obținerea de probe sau pot și să contribuie la obținerea de probe pe baza unei cereri din partea unui alt stat membru? A se vedea, de asemenea, notificarea în temeiul articolului 2 alineatul (1) din Regulamentul privind obținerea de probe.

În temeiul legislației naționale austriece, nicio altă autoritate în afară de instanțe nu are în prezent competența de a obține probe la nivel transfrontalier în temeiul articolului 2 alineatul (1) din regulamentul.

Ultima actualizare: 13/04/2023

Versiunea în limba națională a acestei pagini este administrată de punctul de contact RJE respectiv. Traducerile au fost efectuate de serviciile Comisiei Europene. Este posibil ca eventualele modificări aduse originalului de către autoritatea națională competentă să nu se regăsească încă în traduceri. Nici RJE și nici Comisia Europeană nu-și asumă nicio răspundere sau responsabilitate în legătură cu informațiile sau datele pe care le conține ori la care face trimitere acest document. Pentru a afla care sunt regulile privind protecția drepturilor de autor aplicabile de statul membru responsabil pentru această pagină, vă invităm să consultați avizul juridic.